

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยขอ เสนอ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้ากอง/ฝ่ายการศึกษาของเทศบาลที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทุกคน และผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้ากอง/ฝ่ายการศึกษา จำนวน 114 คน ผู้บริหารโรงเรียน 388 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น คำนวณหาโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane 1973: 725)
$$n = \frac{N}{1+ne^2}$$
 ได้ กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา 286 คน แต่ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร 388 คน เท่ากับจำนวน

โรงเรียนที่มีชั้นระดับก่อนประถมศึกษา โดยให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนละ

1 คนเป็นผู้ให้ข้อมูล

รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 890 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

• เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักบริหารการศึกษา

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ แต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (check list) แบบปลายเปิด (open ended) และแบบเติมคำ (fill in the blank)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้เทศบาลต่าง ๆ รวบรวมส่งผู้วิจัย สำหรับแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไป 890 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 661 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.27 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด แยกเป็นแบบสอบถามของนักบริหารการศึกษา 87 ฉบับ ผู้บริหารโรงเรียน 287 คนและครูผู้สอน 287 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักบริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น สรุปได้ว่า

นักบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้ากองการศึกษา เพศชาย อายุ 46 ปีขึ้นไป วุฒิปริญญาตรี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ระหว่าง 1-5 ปีและ 6-10 ปี เคยศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาภายในประเทศ

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 46 ปีขึ้นไป วุฒิปริญญาตรี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี ระยะเวลาที่โรงเรียนจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา 6-10 ปี เคยศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-35 ปี วุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา 1-5 ปี มีหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือการสอน คือ งานธุรการ เคยเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยใช้เวลา 4-6 วัน และหน่วยงานที่จัด คือ สศท. เคยศึกษาดูงานเกี่ยวกับระดับก่อนประถมศึกษาภายในประเทศ

2. สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2.1 สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของนักบริหารการศึกษา
สรุปได้ว่า

นโยบายจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนชั้น ป.1 และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายส่วนใหญ่เป็น

คณะเทศมนตรี สำหรับข้อมูลที่ใช้ศึกษาในการกำหนดนโยบายส่วนใหญ่เป็นนโยบายของสำนักงาน การศึกษาท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์นโยบาย ส่วนใหญ่มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเท่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมาย เป็นบางข้อ

รูปแบบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นชั้น เด็ก เล็ก

เกณฑ์การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดตาม เกณฑ์ของ สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

- การวางแผน ส่วนใหญ่ผู้มีส่วนร่วม เป็นนักบริหารการศึกษา และการเตรียมการในการวางแผน ส่วนใหญ่ได้แก่ การเตรียมบุคลากร
- การดำเนินงาน ส่วนใหญ่ผู้มีส่วนร่วม คือ นักบริหารการศึกษา , และผู้บริหารโรงเรียน การให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินงานส่วนใหญ่สนับสนุนโดยการ จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ให้กำลังใจในการทำงาน
- การติดตามและประเมินผล ผู้มีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นนักบริหารการ ศึกษา สำหรับรูปแบบในการติดตามและประเมินผลส่วนใหญ่มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่กองการศึกษาและโรงเรียนช่วยกันจัดทำ และผู้รับผิดชอบในการแปลง แนวการจัดประสบการณ์คือ กองการศึกษากับโรงเรียน

การจัดปัจจัยที่เกื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากรส่วนใหญ่มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของ โรงเรียน

- งบประมาณและอาคารสถานที่การสนับสนุน งบประมาณส่วนใหญ่ของงบประมาณเพิ่มจากสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น และห้องเรียนสำหรับจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีเพียงพอ แต่ถ้าไม่เพียงพอส่วนใหญ่ก็จะของงบประมาณสร้างอาคารเรียนเพิ่มจากสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

- สื่อการเรียนการสอน วัสดุและอุปกรณ์ การสนับสนุนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน วัสดุและอุปกรณ์ส่วนใหญ่สนับสนุนโดยการจัดซื้อสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ให้โรงเรียน

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่บริการที่ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ คือ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านสุขภาพอนามัย

2.2 สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสรุปได้ว่า

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

- การวางแผน ส่วนใหญ่ร่วมวางแผนโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

- การดำเนินงาน ส่วนใหญ่ร่วมดำเนินงานโดยการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับกองการศึกษา

- การติดตามและประเมินผล ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินผลเสนอกองการศึกษา

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ มีการเตรียมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่จุดประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนชั้นป.1 และการเตรียมการเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเตรียมอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ การเตรียมการเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดประสบการณ์และกิจกรรม ส่วนใหญ่โดยการสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อ เอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนไม่มี ส่วนใหญ่ ได้แก่ คู่มือการผลิตสื่อระดับก่อนประถมศึกษา เอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนมีเพียงพอ ส่วนใหญ่ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา เล่ม 1 เอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนมีไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่ ได้แก่ แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา การจัดทำเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่จัดทำโดยครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากร ส่วนใหญ่เกณฑ์การคัดเลือกครูเข้าสอน โดยพิจารณาอุปนิสัยส่วนตัว เช่น ใจเย็น รักเด็ก ฯลฯ การส่งเสริมในด้านความรู้และทักษะในการสอนส่วนใหญ่ส่งเข้ารับการอบรม/สัมมนา

- งบประมาณและอาคารสถานที่ งบประมาณที่ใช้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ได้จากเงินที่เก็บจากผู้ปกครองนักเรียน การใช้งบประมาณส่วนใหญ่นำหนักในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดประสบการณ์ และสถานที่ใช้จัดห้องเรียนส่วนใหญ่ใช้ชั้นล่างสุดของอาคารเรียน ห้องเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน ส่วนห้องอาหารแยกต่างหาก

- สื่อการเรียนการสอน วัสดุและอุปกรณ์ ส่วนใหญ่การจัดหาสื่อ วัสดุและอุปกรณ์นั้น โรงเรียนจัดหาให้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่โรงเรียนไม่มี ได้แก่ ตู้ ชั้น หรือที่แขวนของใช้ส่วนตัวนักเรียน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่โรงเรียนมีไม่เพียงพอ ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่ขีการได้ดี ส่วนใหญ่ได้แก่กระดานดำ และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่ชำรุด ส่วนใหญ่ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ จัดป้ายนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในด้านบริการ ส่วนใหญ่ ได้แก่ บริการอาหารเสริมแก่นักเรียน

2.3 สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อน ประถมศึกษา สรุปได้ว่า

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

- การวางแผน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการอบรม/สัมมนา มาเสนอ

- การดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการติดต่อประสานงาน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนอื่น ๆ

- การติดตามและประเมินผล ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการร่วมสร้าง เครื่องมือประเมินผล

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัด ประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดประสบการณ์และกิจกรรม ส่วนใหญ่ ได้แก่ ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

- การใช้เอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ การเตรียมการก่อนใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ จัดเตรียมห้องเรียน การจัดทำแผนการสอนย่อย/บันทึกการสอน ส่วนใหญ่จัดทำโดยการศึกษาจากเอกสาร คู่มือ

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากร การเตรียมตัวก่อนทำการสอนส่วนใหญ่ ได้รับการส่งเข้าอบรม/สัมมนาส่วนน้อย คือ ได้รับคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ การได้รับการสนับสนุนให้ทำการสอน ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนบอกว่าเหมาะสม

- งบประมาณและอาคารสถานที่ การตกแต่งห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้งบประมาณของโรงเรียน/เทศบาล ลักษณะของห้องเรียนส่วนใหญ่ การระบายอากาศดี การจัดมุมต่างๆ หมุนเวียนกันในห้องเรียน ส่วนใหญ่ ได้แก่ มุมหนังสือ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม

- สื่อการเรียนการสอน วัสดุและอุปกรณ์ ส่วนใหญ่ได้จาก ซื้อสื่อสำเร็จรูป สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่เพียงพอ และแก้ไขโดยของงบประมาณจัดซื้อ สภาพของสื่อที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้การได้ดี แต่ไม่เพียงพอ

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่โรงเรียนใช้แนว/แผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ กิจกรรมที่จัด ส่วนใหญ่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวและจังหวะ การจัดกิจกรรมตามตารางประจำวันและแผนการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่จัดได้ไม่ครบ และสาเหตุส่วนใหญ่ ได้แก่ นักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียนมากกว่านอกห้องเรียน

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ฟังนิทาน ส่วนน้อย คือ ฟังเสียงธรรมชาติ การนิเทศและติดตามผลการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน วิธีการที่ผู้นิเทศใช้ ส่วนใหญ่ ได้แก่ การสังเกต การสอน

- การวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผล โดยการสังเกต มีการนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ส่วนใหญ่เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ พัฒนาการของนักเรียน

3. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3.1 ปัญหาการจัดการศึกษาระดับของนักบริหารการศึกษา สรุปได้ว่า

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปัญหาในการกำหนด นโยบายส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และที่มีปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอในเรื่องการวางแผน

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

แผนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และที่มี ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ จุดประสงค์ของแผนไม่ชัดเจน

- การติดตามและประเมิน ปัญหาในการติดตามและประเมินผล ส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่มีเครื่องมือในการประเมิน

- การวางแผน

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้ แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ปัญหาในการจัดทำเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ได้แก่ ขาดความรู้ ทักษะในการจัดทำ

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้นโยบายจัดประสบการณ์

- งบประมาณและอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาที่มีปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ
- สื่อการเรียนการสอน วัสดุ และอุปกรณ์ ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุครุภัณฑ์ภายในห้องเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมการจัดประสบการณ์ ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ เอกสารคู่มือไม่เพียงพอ

3.2 ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

- การวางแผน ปัญหาในการวางแผนส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดเอกสารคู่มือ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- การดำเนินงาน ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ
- การติดตามและประเมินผล ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดวิทยากรที่จะแนะนำการสร้างเครื่องมือประเมินผล

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงนโยบายจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้นโยบายจัดประสบการณ์ ปัญหาในการเตรียมการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดเอกสาร คู่มือประกอบการเตรียมการ ปัญหาในการจัดทำ/จัดหา เอกสารคู่มือ ประกอบการใช้นโยบายจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ได้แก่ ไม่มีความรู้ ทักษะเพียงพอ

ที่จะจัดทำ ปัญหาการใช้เอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่
ได้แก่ เอกสาร คู่มือ ไม่เพียงพอ

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากร ปัญหาด้านบุคลากรในการใช้แนวการจัด
ประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา
- งบประมาณและอาคารสถานที่ ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณการจัดการ
ศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ปัญหาด้าน
อาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ ได้แก่ ห้องเรียนไม่เพียงพอ
และห้องเรียนไม่เป็นสัดส่วน

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ ปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม
การจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์

3.3 ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อน
ประถมศึกษา ในด้าน

- การวางแผน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนใหญ่ ได้แก่
ขาดเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- การดำเนินงาน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่
ได้แก่ บุคลากรในการดำเนินงานและประสานงานไม่เพียงพอ
- การติดตามและประเมินผล ปัญหาการมีส่วนร่วมในการติดตามและ
ประเมินผล ส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดวิทยากรที่จะแนะนำในการสร้างเครื่องมือประเมินผล

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้
แนวการจัดประสบการณ์ ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการจัดประสบการณ์และกิจกรรมส่วนใหญ่
ได้แก่ ขาดเอกสาร คู่มือ ประกอบการเตรียมการ

- การใช้เอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์
ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการจัดทำแผนการสอนย่อย/บันทึกการสอน ส่วนน้อยที่มีปัญหา และ
ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่มีเอกสาร คู่มือ ในการจัดทำแผนการสอนย่อย/บันทึกการสอน
ปัญหาการใช้เอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่มี
เอกสาร คู่มือ

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากร ในด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับ
การใช้แนวการจัดประสบการณ์ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ส่วนน้อยที่มีปัญหา และปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่
ไม่มีเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์

- งบประมาณและอาคารสถานที่ ปัญหาด้านงบประมาณ ส่วนใหญ่ ได้แก่
งบประมาณไม่เพียงพอ และปัญหาเกี่ยวกับห้องเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ ห้องเรียนคับแคบเกินไป

- สื่อการเรียนการสอน วัสดุและอุปกรณ์ ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียน
การสอนส่วนใหญ่ ได้แก่ สื่อมีไม่เพียงพอ

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมการจัดประสบการณ์ ปัญหาการจัดประสบการณ์และกิจกรรม
ส่วนใหญ่ ได้แก่ สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ สื่อ
วัสดุ อุปกรณ์ มิไม่เพียงพอ และการนิเทศและติดตามผลส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ส่วนน้อยที่มีปัญหา
และปัญหา ส่วนใหญ่ ได้แก่ การนิเทศไม่ต่อเนื่อง

- การวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ส่วนน้อยที่มีปัญหา
ปัญหาที่มีส่วนใหญ ได้แก่ ขาดวิทยากรที่จะให้ความรู้

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สมควรนำมา
อภิปรายผลและ เสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้า
กองการศึกษา เพศชาย อายุ 46 ปีขึ้นไป วุฒิปริญญาตรี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง
6-10 ปี มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาระหว่าง 1-5 ปี และ
6-10 ปี ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าประสบการณ์ในการจัดการศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญ นักบริหารการศึกษา
ที่มีประสบการณ์การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่อยอมจะจัดการศึกษาได้ดีและ
ประสบผลสำเร็จมากกว่าใช้เวลาศึกษางานน้อยกว่าผู้ที่ขาดประสบการณ์ และสอดคล้องกับแนวคิด
ของ วีระชัย ลิทธิโชค (2531: 113) ที่ว่า การที่ครู-อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนแล้วก้าวเข้าสู่
ตำแหน่งผู้บริหารเลยนั้น ถือว่าขาดประสบการณ์ในการบริหาร ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษา
มากกว่าผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทางการบริหารมาก่อน บางคนอาจจะประสบความสำเร็จ บางคน
ก็อาจล้มเหลวไปเลย ทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 62.07
ไม่เคยเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จึงจำเป็นที่จะต้อง
ให้มีการอบรม/สัมมนานักบริหารในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บราวน์ (Brown:
7007-A) พบว่า การฝึกอบรมทางวิชาการมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหาร แต่ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 87.36 เคยศึกษา
ดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 46 ปีขึ้นไป วุฒิปริญญาตรี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี ระยะเวลาที่โรงเรียนจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา 6-10 ปี ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 52.26 ไม่เคยเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรจะต้องให้มีการอบรม/สัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางที่จะปฏิบัติได้ถูกต้องตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529: 4) ได้กำหนดสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาควรมี คือ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารวิชาการเกี่ยวกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ในเรื่องพัฒนาการความต้องการ แนวการจัดประสบการณ์ หลักการจัดกิจกรรม การประเมินผลและการจัดสภาพแวดล้อม แต่ส่วนใหญ่เคยศึกษา ด้งานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ส่วนครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-35 ปี วุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา 1-5 ปี มีหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือการสอน คือ งานธุรการ เคยเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเขาวพา เดชะคุปต์ (2525: 27) กล่าวว่า ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย ควรมีวุฒิทางการศึกษาอนุบาล หรือเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการอบรมดูแลเด็ก สอดคล้องกับรายงานการสัมมนา ณ ประเทศญี่ปุ่น เรื่อง "Mutual Understanding and Future Development of Early Childhood Care and Education in Asia" ผู้ดูแลเด็ก/ครูต้องได้รับการอบรมให้รู้ด้านการดูแลเด็ก และ การศึกษาดังที่เรียกว่า EDUCARER (Educator + Carer) (นิตยา ภัทสรศิริ ม.ป.ป.: 10) และครูผู้สอนต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่นนอกเหนือการสอนคิดเป็นร้อยละ 45.70 ต้องทำงานธุรการ จึงกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษามาก เพราะเด็กในวัยนี้ต้องมีครูคอยดูแล เอาใจใส่ นอกจากนี้ครูยังต้องมีเวลาสำหรับเตรียมการจัดประสบการณ์และกิจกรรม ตลอดจนการผลิตสื่อการเรียน จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พูนศรี ดันดิวัฒน์ (2528: 90) ที่ว่า การที่โรงเรียนไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการทำงานธุรการโดยเฉพาะ ครูจึงต้องทำหน้าที่นี้ทั้งที่ไม่ได้เรียนมา มีผลทำให้การทำงานค่อนข้างจะล่าช้าและอาจผิดพลาดได้ และครูคงจะไม่สามารถทำงาน 2 หน้าที่ให้ได้ดี

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนชั้น ป.1 เพื่อให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมาย หลักการของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (พัฒนา ชัยพงศ์ ม.ป.ป.: 1) และจากรายงานการสัมมนา ๗ ประเทศญี่ปุ่น เรื่อง "Mutual Understanding and Future Development of Early Childhood Care and Education in Asia" หลักการพัฒนาเด็กซึ่งต้องพัฒนาทุกด้าน (total Development) ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา (นิตยา ภัสสรศิริ ม.ป.ป.: 8)

เกณฑ์การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ ได้แก่ นักบริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ คณะเทศมนตรี กลุ่มวิชาการโรงเรียน ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา และสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับโครงการอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยของ High/Scope ที่ว่า นอกจากโครงการฝึกอบรมครูแล้วยังมีโครงการฝึกอบรมผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และพ่อแม่ด้วย เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกันระหว่างบ้าน โรงเรียนระหว่างครู-ผู้บริหาร และระหว่างครู-ผู้นิเทศก์ด้วย (นิตยา ภัสสรศิริ ม.ป.ป.: 6)

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่กองการศึกษาและโรงเรียนช่วยกันจัดทำ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนชั้น ป.1 โดยเตรียมเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อ เอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนมีเพียงพอ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา

เล่ม 1 และที่โรงเรียนมีไม่เพียงพอ ได้แก่ แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา จึงมีการจัดทำขึ้นโดยครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในกรณีที่เอกสาร คู่มือ ไม่เพียงพอการแก้ไขวิธีอื่น ๆ อาจได้แก่ ร่วมกันจัดทำระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะจะได้มีการและเปลี่ยนข้อความต่าง ๆ ในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนระดับ ก่อนประถมศึกษา

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้นโยบายการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากร ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งมีเกณฑ์การ คัดเลือกครูเข้าสอนโดยการ พิจารณาอุปนิสัยส่วนตัว เช่น ใจเย็น รักเด็ก ฯลฯ ซึ่งสอดคล้อง กับผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 67) ที่พบว่า ความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะของครูที่สอนในระดับปฐมวัยนั้น ครูที่ดีคือครูที่มีเมตตาธรรมสูง รองลงมาครูที่ดี คือผู้ที่คอยประคับประคองให้เด็กทำดี และแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 32) ที่ว่า ครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีนิสัยรักเด็ก รับผิดชอบต่อ หน้าที่ และมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการวัยต่าง ๆ ของเด็ก นอกจากนี้เกณฑ์การคัดเลือก ครูที่รองลงมาได้แก่ สอบถามความสมัครใจและพิจารณาความสามารถพิเศษ เช่น ผลิตสื่อเก่ง ร้องเพลงเก่ง ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พะเยาว์ ทรัพย์ประพันธ์ (2531: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดครูผู้สอนเข้าประจำชั้นเด็กเล็ก ตามความสมัครใจของผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับ เกณฑ์การคัดเลือกครูเข้าสอนเพราะ จากเกณฑ์ดังกล่าว เป็นคุณสมบัติของครู ผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา และการผลิตสื่อเก่ง ร้องเพลงเก่งก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการ เรียนของ ระดับนี้ เนื่องจากการเรียนรู้ของเด็กต้องอาศัยรูปธรรมมากกว่านามธรรมและ เด็ก ๆ ชอบที่จะร้องหรือฟังเพลงซึ่งทำให้นุกสนานเพลิดเพลิน การส่งเสริมในด้านความรู้ ทักษะใน การสอนระดับก่อนประถมศึกษาแก่ครูผู้สอนส่วนใหญ่โดยการส่งเข้ารับการอบรม/สัมมนา สอดคล้อง กับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 32) ที่ว่า อบรม ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานแล้ว การอบรมยังช่วยสร้างเสริม ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มครูที่เข้ารับการอบรม และช่วยกระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้น แสวงหาความก้าวหน้าและได้รับประสบการณ์กว้างขวางขึ้น มีโอกาสพบปะสัมมนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในหมู่เพื่อนครู และนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับ การที่ครูผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่เพื่อน ๆ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย เพราะมีประโยชน์ต่อการที่จะนำมาแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พูนศรี ดันดิวัฒน์ (2528: 83-84) ที่พบว่า โรงเรียน

ควรส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาอบรมความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน การทำอุปกรณ์ และพัฒนาการของเด็ก

- งบประมาณ และอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณส่วนใหญ่ได้จากเงินที่เก็บจากผู้ปกครองนักเรียน รongลงมา ได้แก่เงินสนับสนุนจากเทศบาล และขอเงินสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่างบประมาณในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการจัดการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับงบประมาณด้วย และสอดคล้องกับการติดตามผลการดำเนินงานโครงการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 1-9) ที่พบว่า ขาดงบประมาณสนับสนุนห้องเรียนทำให้การจัดสภาพการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร การใช้งบประมาณเน้นหนักในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดประสบการณ์ ห้องเรียนสำหรับจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีเพียงพอ ส่วนใหญ่ใช้ชั้นล่างสุดของอาคารเรียนซึ่งถูกต้องตามหลักเกณฑ์วิธีดำเนินการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ คือ การจัดห้องเรียน หากใช้ห้องว่างจะต้องใช้ห้องเรียนชั้นล่างสุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.: 16) , ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บังอร ภูมิชาติ (2530: บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดห้องเรียนชั้นเด็กเล็ก โดยใช้ห้องเรียนในอาคารเรียน รวมกับชั้นเรียนอื่น แต่เป็นอาคารชั้นล่างสุด และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมธา ปรารงค์แสงวิไล (2531: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ห้องเรียนชั้นอนุบาลศึกษาอยู่ชั้นล่างสุดของอาคาร สำหรับลักษณะการจัดห้องเรียนใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน ส่วนห้องอาหารแยกต่างหาก ซึ่งผู้วิจัยก็มีความเห็นว่าควรแยกห้องอาหารต่างหาก เพราะจะได้เป็นการสอนเด็กว่าห้องนอนกับห้องอาหารควรแยกจากกัน และง่ายต่อการรักษาความสะอาด การตกแต่งห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ได้จากงบประมาณของโรงเรียน และเทศบาล การระบายอากาศในห้องเรียนดี มุมส่วนใหญ่ที่จัดคือมุมหนังสือ ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนส่วนใหญ่คือ จัดเครื่องเล่นสนาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 67) ที่พบว่า โรงเรียนเทศบาลจะมีของเล่นไม่มากนัก และเครื่องเล่นส่วนใหญ่เป็นเครื่องเล่นสนาม ได้แก่ ชิงช้า กระดานลื่น และกระดานหก เป็นต้น

- สื่อการเรียนการสอน วัสดุ และอุปกรณ์ ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดทำเอง รongลงมาสนับสนุน ให้ครูผลิตสื่อ และเทศบาลจัดทำให้ ส่วนใหญ่ซื้อสำเร็จรูป สภาพของสื่อใช้การได้ดีแต่ไม่เพียงพอ และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีไม่เพียงพอ ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บังอร ภูมิชาติ (2530: 205) ที่พบว่า สื่อการเรียนการสอนมีสภาพใช้การได้ดีแต่มีจำนวนไม่เพียงพอในการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

และสอดคล้องกับ เมธา ปรากฏแสงวิไล (2531: 211) พบว่า สื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีสภาพใช้การได้ดี แต่ไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยการของบ ประมาณจัดซื้อ ครูผู้สอนช่วยกันผลิตสื่อ คัดแปลงวัสดุเหลือใช้และ วัสดุท้องถิ่นเป็นสื่อ นอกจากนี้ เป็นการประหยัดแล้วยัง เป็นการนำสิ่ง เหลือใช้มาให้เกิดประโยชน์

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่โรงเรียนใช้แนว/แผนการจัด ประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกิจกรรมที่จัด ได้แก่ การเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของความพร้อมของเด็กปฐมวัย ตามทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล (Gesell) ได้แก่ พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว เด็กต้องการ พัฒนาทางด้านประสาทสัมผัสและการรับรู้ (motor skill) อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อ ใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ความพร้อมด้านนี้สังเกตได้จาก (การบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การทรงตัว การควบคุมกล้ามเนื้อ การนั่ง ยืน เดิน การจัดกระทำกับวัตถุ (manipulation) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528: 207) การจัดกิจกรรม ตามตารางประจำวันจัดได้ไม่ครบ สาเหตุได้แก่นักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมธา ปรากฏแสงวิไล (2531: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระดับ สติปัญญาและความสามารถของนักเรียนแตกต่างกันมาก และให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในห้อง เรียนมากกว่านอกห้องเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มังอร ภูมิชาติ (2530: 207) พบว่า ส่วนใหญ่ครูผู้สอนชั้นเด็ก เล็กจัดในห้องเรียนมากกว่านอกห้องเรียน และ เมธา ปรากฏแสงวิไล (2531: 213) พบว่า ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมภายในห้องเรียนมากกว่านอกห้อง เรียน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า ครูผู้สอนก็ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมไม่ว่าจะในห้องเรียนหรือ นอกห้องเรียน

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ เทศบาลประสาน งานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านสุขภาพ อนามัย และโรงเรียนได้จัดบริการใน ด้านอาหารเสริมแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พูนศรี ดันดีวัฒน์ (2528: 84) พบว่า โรงเรียนจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการให้นักเรียนรับประทาน ตลอดจนเอาใจใส่ ในการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียน ผู้วิจัยเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งที่มีการบริการในด้านโภชนาการ

และสุขภาพอนามัย เพราะภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโต และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็ก จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2528: 79, 85) พบว่า เด็กมีฟันผุร้อยละ 71 อนามัยในช่องปากไม่ดีร้อยละ 12 และเด็กที่มีภาวะโภชนาการปกติ มีคะแนนความพร้อมได้สูงกว่าเด็กที่โภชนาการ กิจกรรม เสริมการจัดประสบการณ์ที่ใช้มาก ได้แก่ ฟังนิทาน และผู้วิจัยก็คิดว่า การฟังนิทานเป็นการ สอดแทรกสิ่งต่าง ๆ ที่เราต้องการให้เด็กเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.ไซจิ จากบทความเรื่อง "The Defences of Peace in The Minds of Children" ที่ว่า ช่วงอายุ 3-5 ปี เป็นช่วงอายุที่เด็กไปโรงเรียนหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก สันติศึกษา จึงให้แก่เด็กผ่านนิทาน หนังสือภาพ การเล่นเกมการแสดงบทบาทสมมุติ (นิตยา ภัสสรศิริ: 12) การนิเทศและติดตามผลการใช้แนวการจัดประสบการณ์ส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากผู้บริหาร โรงเรียน โดยวิธีการสังเกตการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมธา ปรากฏแสงวิไล (2531: 215) พบว่า ผู้นิเทศและติดตามผล ส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนกิจกรรม การนิเทศที่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกตการสอน นอกจากนี้ สัจจ อุทรานันท์ (2529: 198) ได้ให้เหตุผลว่า

ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการ การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง สภาพปัญหาและความ ต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ ซึ่งอยู่ภายนอกโรงเรียนจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงได้ การสนอง ความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

ส่วนการสังเกตการสอน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดี เพราะได้เห็นพฤติกรรมการสอนของครู ตลอดที่ทำให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของครูในอันที่จะปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ และสัจจ อุทรานันท์ (2529: 64) กล่าวว่า การสังเกตจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ถ้าหากผู้สังเกต เป็นผู้ที่มีทักษะ มีเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีการบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

- การวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลโดยการ สังเกต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมธา ปรากฏแสงวิไล (2531: 216) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกต รองลงมาการตรวจผลงานและสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2525: 202) ได้เสนอว่า

การวัดผลระดับอนุบาลนั้นจะ เลือกใช้วิธีวัดผลแบบไหนขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา
 วิชาของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการวัดผลแต่ละคราว ซึ่งควรพิจารณา
 นำวิธีวัดผลมาใช้ให้เหมาะสม ควรใช้วิธีสังเกต สนทนา และตรวจผลงาน
 ให้มาก สำหรับข้อทดสอบควรใช้น้อยที่สุด และควรใช้ในบางวิชาเท่านั้น

ส่วนใหญ่มีการนำผลการวัดและประเมินผลแจ้งให้ผู้ปกครองทราบพัฒนาการของนักเรียน
 ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ บังอร ภูมิชาติ (2530: 209) สำหรับผลการประเมินไปใช้ พบว่า
 ส่วนใหญ่ได้นำมาแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ รองลงมาคือ พัฒนาการจัดประสบการณ์ และกิจกรรม
 ซึ่งนางเยาว์ แซ่เพ็ญแข (2529: 8-9) ได้กล่าวว่า ให้นำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการ
 การปรับปรุงหรือวางแผนการเรียนที่เหมาะสมกับความพร้อม ความไม่พร้อมของนักเรียน
 ผู้วิจัยเห็นว่าการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบก็เป็นจุดที่ดีมาก เพราะบ้านมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการ
 ของเด็ก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 193) กล่าวว่า โดยสรุปงานวิจัยใน
 ต่างประเทศได้แสดงให้เห็นผลที่เกิดแก่เด็กในทางที่ดีโดยที่ผลนี้ได้คงอยู่เป็นเวลานาน โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งหากได้แรงเสริมทางบ้านด้วย

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีปัญหาในการ
 กำหนดนโยบาย เพราะบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ผู้วิจัยเห็นว่า
 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเป็น
 อย่างดี เพราะการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพจะต้องบรรลุเป้าประสงค์ของนโยบาย
 จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบายให้ดี จึงควรแก้ไขโดยการให้ผู้เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายได้เข้ารับ
 การอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ตลอดจนจัดหาหนังสือ เอกสาร คู่มือต่าง ๆ ให้ศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้านการวางแผน
 ปัญหาคือ ขาดเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปัญหาในด้าน
 การดำเนินงาน คือ ขาดการประสานงานที่ดี งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรในการ
 ประสานงาน ดังจะเห็นได้ว่าการประสานงานเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะให้การดำเนินงาน
 ลุล่วงด้วยดีหรือไม่ ส่วนปัญหาในการติดตามและประเมินผล คือ ไม่มีเครื่องมือในการประเมิน
 และขาดวิทยากรที่จะแนะนำในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยจึงคิดว่าควรแก้ไขปัญหานี้โดยการร่วม

มีกัณฑ์ระหว่างครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในการจัดทำเครื่องมือการประเมินโดยส่งเข้ารับการ
อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนี้

วิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในด้าน

การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- การเตรียมการและการจัดทำเอกสาร คู่มือ ประกอบการใช้แนว
การจัดประสบการณ์ ปัญหา คือ ขาดความรู้ ทักษะในการจัดทำ ขาดเอกสาร คู่มือ
ประกอบการเตรียมการ

- การใช้เอกสาร คู่มือประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ ปัญหา
คือ เอกสาร คู่มือ ไม่เพียงพอหรือไม่มี ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรแก้ไขโดยการติดต่อหน่วยงาน
ต้นสังกัดเพื่อจะได้ช่วยเหลือจัดสรรเอกสาร คู่มือเพิ่มเติม หรือจัดสรรงบประมาณให้จัดซื้อ

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้นโยบายการจัดประสบการณ์

- การเตรียมบุคลากร ปัญหา คือ บุคลากรไม่มีประสบการณ์ในการสอน
ระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งนอกจากจะแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการส่งเข้ารับการอบรม/สัมมนา หรือศึกษา
ดูงาน แล้วอาจจะให้ครูได้พัฒนาตนเอง ดังที่ พัชรี ผลโยธิน (ม.ป.ป.: 13-14)
ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนด้วยตนเองของครูระดับก่อนประถมศึกษาดังนี้ คือ

1. การรู้จักตนเอง คือ การทำความเข้าใจ และยอมรับตนเอง
ทำหน้าที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาได้ถูกต้องหรือไม่เพียงใด และดำเนินการปรับปรุงงานของตน
เองให้ถูกต้อง

2. การปรับปรุงแก้ไข เมื่อครูผู้สอนรู้จักตนเอง เข้าใจสภาพปัญหา
งานในหน้าที่ และพยายามดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วยอมพัฒนาการสอนได้ดีขึ้น

3. การหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ครูผู้สอนจะต้องหาความรู้เพิ่มเติม
อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะกระทำได้หลายวิธี

- งบประมาณและอาคารสถานที่ ปัญหา คือ งบประมาณไม่เพียงพอ และห้องเรียนไม่เพียงพอ คับแคบ และไม่เป็นสัดส่วนแก่ปัญหาโดยของงบประมาณจากต้นสังกัด

- สื่อการเรียน การสอน วัสดุและอุปกรณ์ ปัญหา คือ มีไม่เพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า การแก้ปัญหาโดยการนำวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุท้องถิ่นมาดัดแปลงอาจจะช่วยได้บ้าง และควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อส่วนงบประมาณอาจจะขอบริจาคจากมูลนิธิ สมาคมต่าง ๆ

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

- กิจกรรมการจัดประสบการณ์ ปัญหา คือ เอกสาร คู่มือ สื่อการสอน ไม่เพียงพอ

- กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ ปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ ส่วนในด้านการนิเทศ ปัญหาส่วนน้อย คือ การนิเทศไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กอบกมล พรหมมา (2529: 9) พบว่า ในการนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับครูอนุบาลประการหนึ่ง คือ ปัญหาด้านผู้บริหารมีงานมาก จึงทำให้การนิเทศดำเนินไปอย่างขาดตอนไม่ต่อเนื่อง

- การวัดผลและประเมินผล ปัญหาส่วนน้อย คือ ขาดวิทยากรที่จะให้ความรู้ ซึ่งแก้ไขโดยส่งเข้ารับการอบรม/สัมมนา ศึกษา ดูงาน หรือจัดหาเอกสาร คู่มือ ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ควรดำเนินการในด้านหาแหล่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้คือ

ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ควรจัดทำหนังสือหรือเอกสาร คู่มือสำหรับครูให้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนระดับนี้ และการจัดสรรงบประมาณเป็นกรณีพิเศษ สำหรับการปรับปรุงอาคารและสถานที่ให้เหมาะสมกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา

กองการศึกษาของเทศบาลและโรงเรียนในสังกัด ควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้คือ

- กองการศึกษา ควรดำเนินการสำรวจความพร้อมของโรงเรียน ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในทุก ๆ ด้าน ก่อนที่จะอนุมัติให้มีการเปิดสอนระดับนี้
- ควรจัดให้มีการอบรม/สัมมนา ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา รายละเอียด กิจกรรมการจัดประสบการณ์ การทำแบบประเมินพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ
- โรงเรียน หรือกลุ่มโรงเรียนควรจัดทำกำหนดการจัดการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อบริการแก่คณะครูผู้สอนไว้ใช้ประกอบการเตรียมการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาอย่างทั่วถึง
- กองการศึกษา และโรงเรียน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุข ในด้านการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนชั้นอนุบาล เป็นกรณีพิเศษ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น
2. ควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น